

Reisgids voor een leefbare aarde

WANHOOP NIET,
HET KAN NOG

Een leefbare toekomst is nog steeds haalbaar. Klimaatkenner Tim van Hattum schreef een reisgids, de *Only Planet*, met zeven routes hoe daar te komen.

Tekst Roelof Kleis

De titel van het boek is een knipoog naar de beroemde reeks reisgidsen van Lonely Planet. Ook de cover hint in bedekte termen naar het voorbeeld. Zelf groeide Van Hattum op met die reeks. ‘Ik voel me onderdeel van de backpack-generatie. Ik heb heel wat *Lonely Planets* versleten. Toen internet, de mobiele telefoon en booking.com er nog niet waren, was *Lonely Planet* dé survival-kit waar je wat aan had op reis.’

En dat is precies wat *Only Planet* ook moet zijn: een boek waar je wat aan hebt. Om preciezer te zijn, waar iedereen wat aan heeft die moe is van de somberheid en het doemdenken over het klimaat en de tanende natuur. ‘We focussen heel erg op wat er allemaal niet goed gaat in de wereld,’ vindt Van Hattum, ‘op wat voor verschrikkelijke dingen er op ons afkomen. Ik ben programmaleider Klimaat bij WUR. Mijn programma heet Green Climate Solutions en we ontwikkelen kennis over oplossingen voor het klimaatprobleem. Die oplossingen vertellen een heel ander verhaal. En dat verhaal horen we veel te weinig.’

Bij Van Hattum viel het kwartje na een pijnlijke gastles die hij gaf voor groep zes op de school van zijn dochter. ‘Ze deden een project over water. Of ik niet wat kon vertellen over het klimaat, vroeg de juf. Dus ik gaf mijn gebruikelijke presentatie over klimaatverandering, vol beelden van overstromingen, droogte, bosbranden en voor hun leven rennende kangoeroes. De kinderen zaten me met grote ogen aan te kijken. Ik zag ze wit wegtrekken. Ik zag echt de angst in hun ogen.’

Op dat moment besepte ik hoe bizar dit verhaal is en wat het met ons doet. Niet alleen met kinderen, maar met iedereen.’

Jij verlegt de focus van het verhaal van het probleem naar de oplossingen. Dat voedt hoop. Toch zullen de problemen eerst erger worden voordat het beter wordt. Dat is toch geen hoopvol perspectief?

‘Alle weerextremen die we nu zien, vinden plaats bij een 1,2 graden Celsius warmere wereld. We gaan naar 1,5 graden, dus die extremen gaan toenemen. Het hoopvolle is dat de meeste oplossingen die nodig zijn om het probleem aan te pakken er al zijn. Ze zullen weliswaar veel geld kosten, maar ze voorkomen schade die vijf keer zoveel kost. En ze bieden maatschappelijke baten, in de zin van schone lucht, schoon water, betere gezondheid, meer welzijn, meer gelijkheid en meer geluk. En het is nog niet te laat om in de buurt van die anderhalve graad uit te komen. Elke tiende graad telt. Het is nooit te laat om in actie te komen. Dat is de hoopvolle boodschap.’

De oplossingen zijn al langer bekend, maar toch krijgen we het niet voor elkaar om het goede te doen. Hoe komt dat?

‘Dat komt doordat onze samenleving gericht is op de korte termijn. Met doorgaan op de huidige weg zijn veel belangen gemoeid. Toch is business as usual op de langere termijn onhoudbaar. Ik probeer te laten zien hoe

'De eerste stap is een visie ontwikkelen voor de lange termijn. Een plaatje, zoals we twee jaar geleden met de toekomstkaart *Nederland 2120* hebben gemaakt.' ♦
Foto Guy Ackermans

'HET VERHAAL OVER OPLOSSINGEN HOREN WE VEEL TE WEINIG'

de toekomst eruit kan zien als we doen wat we weten en daarbij vooral de natuur als oplossing centraal stellen.'

Voor jouw oplossingen is radicale transformatie nodig. Hoe krijg je die voor elkaar?

'De eerste stap is een visie ontwikkelen voor de lange termijn. Hoe ziet de toekomst eruit waar we met zijn allen naartoe willen? Een plaatje, zoals we twee jaar geleden met de toekomstkaart *Nederland 2120* hebben gemaakt. Een beeld dat mensen inspireert en bij die toekomst betreft. Daarnaast heb je leiderschap nodig. Niet alleen in de politiek, maar misschien nog wel meer in de samenleving. Er is een hele beweging van onderop gaande, van initiatieven, partijen en mensen die sneller willen gaan. Jongeren spelen daarbij een grote rol en dat vind ik hoopvol.'

Jij pleit voor een Ministerie van de Toekomst. Wat is dat?

'De bestaande ministeries zijn heel sectoraal georganiseerd en gericht op oplossingen op korte termijn. Mijn Ministerie van de Toekomst is een overkoepelend ministerie dat de belangen van de volgende generaties

behartigt en over de domeinen heen interdisciplinair de lange termijn in de gaten houdt.'

Jij noemt de natuur de belangrijkste klimaatoplossing die we hebben. Leg dat eens uit.

'Het klimaatprobleem en de zorg voor de natuur zijn niet los van elkaar te zien. Dat is de kernboodschap van mijn boek. Het beschermen en herstellen van natuurlijke systemen kan voor een derde bijdragen aan het beperken van de opwarming tot 1,5 graden Celsius. Het is een onmisbare klimaatoplossing die bovendien bijdraagt aan het opvangen van de weerextremen die ons treffen. Overstromingen voorkomen, water vasthouden, steden koelen, het kan allemaal door goed om te gaan met de natuur om ons heen. Tot nu toe werd het klimaatprobleem vooral met technische oplossingen aangepakt: uitstoot verminderen, elektrisch rijden, de energietransitie. Dat is allemaal belangrijk, maar vergeet ook de natuur niet. Anders is de uitstoot van CO₂ straks minder, maar hebben we een dode planeet.' ■

Only Planet

Auteur Tim van Hattum
Uitgeverij Bertram + De Leeuw
ISBN: 9789461563033
Prijs: €24,95

Op donderdag 19 januari 2023 houdt Tim van Hattum in Impulse een lunchlezing over zijn boek. Van 12.30 tot 13.30 uur.